

Sygn. akt VII Ka 88/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2019 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie VII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Gałkowska

Sędziowie SO Adam Synakiewicz (spr.)

SO Beata Jarosz

Protokolant st. sekretarz sądowy Małgorzata Idzikowska-Oleszczyk

w obecności Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Częstochowie Iwony Małycki

po rozpoznaniu w dniu 22 lutego 2019 roku sprawy

P. S. urodz. (...) w C.

syna T. i H.

w przedmiocie stosowania środka zabezpieczającego

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 26 września 2018 roku sygn. akt XVI K 843/17

1. uchyla zaskarżony wyrok i umarza postępowanie dotyczące orzeczenia wobec oskarżonego P. S. środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnienia od alkoholu;
2. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt VII Ka 88/19

UZASADNIENIE

P. S. został oskarżony o to, że: 1. w kwietniu 2015 roku w R. woj. (...), podając uprzednio alkohol oraz stosując przemoc polegającą na położeniu na łóżku, przyciśnięciu swoim ciałem, oraz przytrzymywaniu za ręce doprowadził 15-letnią K. W. do poddania się innej czynności seksualnej polegającej na wykonywaniu ruchów w związku z wystąpieniem erekcji, na zdjęciu jej biustonosza i całowaniu i dotykaniu w okolicach szyi i piersi, tj. o czyn z art. 197 § 2 k.k. 2. w sierpniu 2015 roku w R. woj. (...), po uprzednim podaniu alkoholu, zamknięciu domu na klucz, poprzez położenie na łóżku i przytrzymywanie rękami doprowadził małoletnią O. J., mającą poniżej 15 lat, do poddania się innej czynności seksualnej polegającej na całowaniu, dotykaniu i lizaniu jej w okolice krocza, tj. o czyn z art. 200 § 1 k.k. 3. w okresie od kwietnia do sierpnia 2015 roku w R. woj. (...), poprzez kilkakrotne dostarczanie napojów alkoholowych w postaci wódki, drinków z zawartością wódki oraz piwa, a także nakłaniając do spożycia w/w napojów alkoholowych – rozpijał małoletnie tj. 14-letnią O. J. oraz 15-letnią K. W., tj. o czyn z art. 208 k.k.

Sąd Rejonowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 2 marca 2017 roku, wydanym w sprawie XVI K 974/16, orzekł:

1. oskarżonego P. S. uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w pkt. 1 części wstępnej wyroku, stanowiącego przestępstwo z art. 197 § 2 k.k. i za to z mocy art. 197 § 2 k.k. wymierza mu karę 1 (jednego) roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;
2. oskarżonego P. S. uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w pkt. 2 części wstępnej wyroku, stanowiącego przestępstwo z art. 200 § 1 k.k. i za to z mocy art. 200 § 1 k.k. wymierza mu karę 3 (trzech) lat pozbawienia wolności;
3. oskarżonego P. S. uznaje za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu, opisanego w pkt. 3 części wstępnej wyroku, stanowiącego przestępstwo z art. 208 k.k. i za to z mocy art. 208 k.k. wymierza mu karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności;
4. na podstawie art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. orzeczone oskarżonemu P. S. kary pozbawienia wolności łączy i orzeka łączną karę pozbawienia wolności w wymiarze 3 (trzech) lat i 6 (sześciu) miesięcy;
5. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeka wobec oskarżonego P. S. obowiązek zadośćuczynienia za doznaną krzywdę poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonych: K. W. kwoty 5 000 (pięciu tysięcy) złotych, O. J. kwoty 10 000 (dziesięć tysięcy) złotych;
6. na podstawie art. 92 a § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 93 c pkt 3 k.k. orzeka wobec oskarżonego P. S. środek zabezpieczający w postaci terapii uzależnienia od alkoholu;
7. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zalicza oskarżonemu P. S. na poczet orzeczonej łącznej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 05 września 2016 r. godz. 8.05 do dnia 28 lutego 2017 r.
8. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwalnia oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Po rozpoznaniu apelacji od tegoż rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2017 roku, wydanym w sprawie VII Ka 486/17, orzekł:

1. uchyla punkt 6 zaskarżonego wyroku dotyczący orzeczenia wobec oskarżonego P. S. środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnienia od alkoholu;
2. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zwalnia oskarżonego P. S. od kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Uzasadniając swoje stanowisko Sąd Okręgowy wskazał przy tym, że: „Powyższe rozważania doprowadziły do uchylecia punktu 6 wyroku Sądu Rejonowego. W konsekwencji, Sąd ponownie rozpoznający sprawę winien przeprowadzić postępowanie sądowe, spełniając wymagania o których wyżej wspomniano, w tym rozważyć w należyty sposób, czy środek zabezpieczający jest konieczny, by zapobiec ponownemu popełnieniu czynu zabronionego przez oskarżonego i czy jest odpowiedni do stopnia społecznej szkodliwości czynu, który sprawca może popełnić oraz prawdopodobieństwa jego popełnienia (zasada proporcjonalności). W tym celu niezbędne jest powołanie dowodu z opinii biegłych psychologa, seksuologa i psychiatrów, którzy jednoznacznie wypowiedzą się na temat stosowania omawianych środków, w tym dokładnie określą jaka jest podstawa ich orzeczenia (związek z uzależnieniem od alkoholu czy związek z zaburzeniami preferencji seksualnych). Biegłych należy wysłuchać, zgodnie z brzmieniem art. 354a k.p.k., znowelizowanym z dniem 15 kwietnia 2016r.”.

Zarządzeniem przewodniczącej XVI Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 17 października 2017 roku sprawa P. S. została ponownie wpisana do repertorium K, w przedmiocie orzeczenia o środka zabezpieczającym.

Zaskarżony wyrokiem z dnia 26 września 2018 roku, wydanym w sprawie XVI K 843/17, Sąd Rejonowy w Częstochowie orzekł:

1. na podstawie art. 93 a § 1 pkt. 3 kk, art. 93 b § 1 kk, art. 93 c pkt. 5 kk orzeka wobec oskarżonego P. S. środek zabezpieczający w postaci terapii uzależnień w warunkach zakładu karnego, w terminach ustalonych przez lekarza,
2. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwalnia oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Apelację od tegoż rozstrzygnięcia wywiódł oskarżony P. S., kwestionując sporządzone w sprawie opinie biegłych i wnosząc o zmianę wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja oskarżonego okazała się zasadnym środkiem odwoławczym w tym znaczeniu, iż zainicjowanie jej wywiedzeniem postępowanie musiało doprowadzić do uchylecia zaskarżonego wyroku, jako orzeczenia wydanego z rażąco obrazą prawa procesowego.

Mówiąc wprost, Sąd Rejonowy w Częstochowie, ponownie rozpoznając sprawę oskarżonego P. S., w zakresie rozstrzygnięcia o środku zabezpieczającym, rażąco naruszył [art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.](#), co z kolei stanowi bezwzględna przyczynę odwoławczą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Cytowany w powyższym zdaniu przepis art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. stanowi, że: "nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy: (...) postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone (...)". Odnosząc treść [art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.](#) do specyfiki postępowania odwoławczego w analizowanej sprawie należy stwierdzić, że w realiach tej właśnie sprawy nie było podstaw do przeprowadzenia tego stadium procesu, czyli orzekania w przedmiocie stosowania wobec oskarżonego środka zabezpieczającego, gdyż postępowanie karne o tożsamym przedmiocie zostało co do P. S. prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 11 sierpnia 2017 roku. Nie można przecież przyjąć, iżby Sąd odwoławczy nie wypowiedział się, i to w sposób definitywny, w wyroku odnośnie do stosowania wobec oskarżonego środka zabezpieczającego, skoro wyraźnie uchylił punkt 6 zaskarżonego wyroku dotyczący orzeczenia wobec oskarżonego P. S. środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnienia od alkoholu, zaś w pozostałym zakresie utrzymał w mocy wyrok skazujący sądu pierwszej instancji.

Nadmienić w tym miejscu trzeba, że stan rzeczy osądzonej (res iudicata) to negatywna, bezwzględna przesłanka procesowa, wyłączająca postępowanie karne w każdym układzie procesowym. Naruszenie dyspozycji [art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.](#) i rozpoznanie sprawy mimo stanu rzeczy osądzonej skutkuje powstaniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Zgodnie bowiem z [art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.](#), "niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów oraz wpływu uchybienia na treść orzeczenia sąd (...) uchyła zaskarżone orzeczenie, jeżeli zostało wydane pomimo to, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone". W doktrynie trafnie podkreśla się przy tym, że skoro w [art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.](#) mówi się o postępowaniu karnym bez dookreślenia tego postępowania zwrotem "inne", to "(...) nie jest istotne, czy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie karne zapadło już wcześniej w tym postępowaniu, w którym zostało wydane kolejne orzeczenie, czy też w innym" (M. R.: Przesłanka powagi..., s. 346).

Skoro więc, co raz jeszcze trzeba przypomnieć, Sąd Okręgowy w Częstochowie wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2017 roku, wydanym wobec oskarżonego P. S., uchylił punkt 6 wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie z dnia 2 marca 2017 roku, dotyczący orzeczenia wobec oskarżonego P. S. środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnienia od alkoholu (zaś w pozostałym zakresie utrzymał w mocy ów wyrok) i nie przekazał sprawy w zakresie orzekania w przedmiocie stosowania wobec oskarżonego środka zabezpieczającego do ponownego rozpoznania, stanowczo stwierdzić trzeba, że postępowanie karne o tożsamym przedmiocie zostało co do P. S. prawomocnie zakończone.

Sąd Okręgowy w składzie sprawę rozpoznającym oczywiście dostrzega, iż istota błędu, który legł u podstaw ponownego rozpoznawania sprawy oskarżonego, w zakresie stosowania wobec niego środka zabezpieczającego, leży w widocznej już na pierwszy rzut oka sprzeczności pomiędzy wyrokiem Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 11 sierpnia 2017 roku a jego uzasadnieniem. W związku z tym należy przypomnieć, iż w razie istniejącej między wyrokiem a uzasadnieniem sprzeczności, decydujące znaczenie ma treść ogłoszonego rozstrzygnięcia, zaś owo rozstrzygnięcie jest w badanej sprawie jednoznaczne – Sąd odwoławczy zmienił zaskarżony wyrok jedynie w ten sposób, że uchylił zawarte w nim orzeczenie o zastosowaniu wobec oskarżonego środka zabezpieczającego. Sytuacji tej nie mogą zmienić jakiegokolwiek nieznanie ustawie procesowej „konsultacje” sędziów, o których mowa w notatce urzędowej z dnia 16 października 2017 roku (k.633).

W tym stanie rzeczy jedynie na marginesie wskazać trzeba, że sprzeczność sentencji wyroku z jego uzasadnieniem powoduje, iż wyrok ten nie spełnia wymogów art. 413 § 1 i 2 oraz z art. 424 § 1 kpk (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2002 r., II KKN 267/00, LEX nr 1632024). Jediną jednak drogą jego wyeliminowania z obiegu jest wywiedzenie przez uprawniony podmiot skargi kasacyjnej, ale od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie z dnia 11 sierpnia 2017 roku, co w sprawie oskarżonego P. S. winno być rozważone.

Sumując, skoro w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy w Częstochowie prowadząc postępowanie co do stosowania środka zabezpieczającego i wydając w tym przedmiocie wyrok w dniu 26 września 2018 roku rażąco naruszył art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza, o jakiej stanowi art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. Konsekwencją tego była konieczność uchylenia w całości powyższego wyroku Sądu Rejonowego i umorzenia postępowania w zakresie dotyczącym orzeczenia wobec oskarżonego P. S. środka zabezpieczającego w postaci terapii uzależnienia od alkoholu, jak również obciążenia Skarbu Państwa kosztami postępowania w tym zakresie.